178107 - Üzerinde Elbise Sergilenen Üç Boyutlu Mankenlerin Satışı

Soru

Mağazalarda elbise sergilemek için kullanılan, halk arasında *manken* denilen üç boyutlu heykellerin satışı caiz midir? Bu mankenler bazen başlı olmakta, bazen de başı kesik (başsız) olmaktadır.

Detaylı cevap

Allah'a hamd olsun.

Heykel (temsilî insan figürü) yapmak **caiz değildir**. Bilakis, canlı varlıklara ait heykel ve suretlerin yok edilmesi (silinmesi, tahrip edilmesi) gerekir.

Ebû'l-Heyyâc el-Esedî şöyle demiştir:
Ali b. Ebî Tâlib r.a bana şöyle dedi:

"Resûlullah s.a.v'in beni gönderdiği bir görevle seni de göndereyim mi?
(O görev şuydu:) Hiçbir heykel bırakma ki onu yok etmeyesin; hiçbir yüksek kabir bırakma ki onu dümdüz etmeyesin." (Muslim, 969)

Yapılması haram olan bir şeyin **satılması ve satın alınması da haramdır**. Zira Allah Teâlâ bir şeyi haram kıldığında, onun bedelini de haram kılar.

Resûlullah s.a.v şöyle buyurmuştur:

"Allah Teâlâ bir şeyin yenmesini haram kıldığında, onun bedelini de haram kılar."

(Ahmed 2673; Ebû Dâvûd 3488; el-Elbânî, *Sahîhu'l-Câmi'* 5107)

Bu sebeple, üzerinde elbise sergilenen **üç boyutlu insan mankenlerinin satılması caiz değildir**. Çünkü bunlar, yok edilmesi gereken canlı suretleri ve heykelleri kapsamına girer.

Bunların yapılması, dolaşıma sokulması, satılması ve satın alınması haramdır.

Şeyh Abdülaziz b. Bâz r.h'a şu soru sorulmuştur:
"Bir Müslümanın heykel satması, bunu ticaret malı yapması ve bundan geçimini sağlaması caiz midir?"

Şöyle cevap vermiştir:

"Müslümanın heykel satması veya bunlarla ticaret yapması caiz değildir. Zira sahih hadislerde canlıların tasvir edilmesi, onlar için heykel yapılması ve bunların muhafaza edilmesi kesin olarak yasaklanmıştır. Bu tür ticaret, heykellerin yaygınlaşmasına, evlerde, kulüplerde ve benzeri yerlerde bulundurulmasına yardımcı olmaktır. Bu haram olduğuna göre, onları yapmak ve satmakla elde edilen kazanç da haramdır. Müslümanın bu kazançla yiyip içmesi, giyinmesi caiz değildir.

Şayet kişi böyle bir işe bulaşmışsa, bundan kurtulmalı ve Allah'a tövbe etmelidir. Umulur ki Allah onun tövbesini kabul eder. Nitekim Allah Teâlâ buyurmuştur:
'Şüphesiz ben, tevbe eden, iman eden, salih amel işleyen ve sonra doğru yolda devam eden kimseyi çok bağışlayıcıyım.' (Tâhâ, 82)

Bizden, canlıların tasvirinin mutlak olarak haram olduğuna dair —ister üç boyutlu ister iki boyutlu olsun, ister yontma, ister kopyalama, ister boyama veya modern fotoğraf makineleriyle olsun— fetva da verilmiştir."

(*el-Cevâbu'l-Müfîd fî Hukmi't-Tasvîr*, s. 49–50)

İkincisi:

Başı kesik (başsız) olan heykel, haram olan bir suret sayılmaz. Eğer **meşru bir fayda için kullanılıyorsa**, onun satılmasında ve elde bulundurulmasında sakınca yoktur.

Ancak şu şartlarla:

- Haram olan bir şeye **yardımcı olmamalıdır** (çıplaklık, aşırı teşhir, yabancılara benzemeyi teşvik gibi),

- **Ağır avret yerlerini** belirgin şekilde canlandırarak şehvet uyandırmamalı ve fuhşu yaymamalıdır.

Allah Teâlâ buyurur:

“İyilik ve takvâ üzerinde yardımlaşın; günah ve düşmanlık üzerinde yardımlaşmayın. Allah’tan sakının; şüphesiz Allah’ın azabı çok şiddetlidir.” (Mâide, 2)

Allah en doğrusunu bilir.